

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

1737.

1. Baudis, Gaspard Leonardus: Monogrammatum Imperatorum ac regum Germanicorum a Carolo II. usque ad excurrentem Ludov. III. Analysis et usus in probatioribus
2. Baudis, Gaspardus Leonardus: Ad analysis monogrammatum Imperatorum et regum Germ. praeparatio.
3. Baucerus, Tom. Fidericus: Problema medicam rusticam in inoculationem variolarum in utramque partem disputatum.
4. Christianus, Joh. Fidericus: Vindiciae secundum G. Verulam pro Maronis beneficii contra Joh. Hanov. ducinum.
5. Guinguis, Justus Godefr: De Porphyrii in sacris Aegyptiis
6. = Hommelius, Ferdin. Augustus: An et quatenus certitudo corporis delicti in processu Criminis necessaria sit. ? 2 Suppl. 1737: 1745.
7. = Hommelius, Ferdinands Augustus: De mitiganda poenae et certitudinis residuae 2 Suppl. 1737: 1757.

1737

8. Hommelius, Ferdin. Augustus: De solemnibus venditionum 17. K.
9. Zocher, Christ. Gottlieb: De captione per arma 5/5-
simulque et orationem memoriale Historica
sacram - - - innotat 16
10. Zocher, Christ. Gottlieb: De fundo Langharum 5
simulque et renunciationem baccalareorum philo- 17.
sophie (Johannis Gottlieb Boneck etc.) innotat
11. Kaestner, Abrahamus: De marito administratore et
et usufructuario bonorum uxoris et huc minorum
simulque collegia sua aestiva innotat.
12. Kaestner, Abrahamus: De eo, si sit miserabilis perso-
na et l. univ. C. Aucto Imperator inter propitios
etc. providere possit? simulque collegia sua hiber-
na innotat.
13. Kaestner, Abrahamus: De septibus in foro Electoralis
Saxoniae.

1737.

14. Kraetuerus, Abrahamus: De fideicommissis nata relecto.

15. Kraetuerus, Abrahamus, Godefridus: De justitia ejusque speciebus in Aristot. Eth. 5.

16. Krippius, Henr. Richardus: Historia Artemonis et Artemonasterii.

17. Kettner, Cord. Em: De Francis Fabri episcopi Viennensis
vix & Professoris Lutheri vita et scriptis.

[Faint, illegible handwriting on aged paper]

90
1737,8

Q. D. B. V.

ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS
C O N S E N S V

DE

SOLLEMNIBVS VENDITIONVM

P R A E S I D E

DN. D. FERDIN. AVGVSTO HOMMELIO,

DE V. S. ET R. I. P. P. ORDIN. ET FACVLT. IVRID. ASSESS.

PRAECEPTORE SVMMOPERE COLENDO

D I S S E R E T

A. E T R.

IOANNES AVGVSTVS SOHR,

GORL. LVSAT.

LIPSAE D. XXIX. AVG. AN. M DCC XXXVII.

LITERIS IOAN. CHRISTIANI LANGENHEMIL

ORDIN
KLESTER IVRECONSULTORAM ORDIN
CONSENSU

DE

SOLEMNIBVS VINDITIONVM

PRAESEB

IN DIEBVS AVGVSTO HDMMELIO

DE V. S. ET R. I. P. R. ORDIN. ET FACULT. H. A. S. S. S.

PRAESEBTORE SVMMO R. R. COLENDO

PRAESEB

A. S. S.

IOANNES AVGVSTVS SOHR

SOLE PRAE

PRAESEBTORE SVMMO R. R. COLENDO

LIBRIS IOAN. CHRISTIANI LANGENHAIN

§. I.

Quemuis iuxta Iuris Naturalis principia liberum rerum suarum moderatorem esse atque arbitrum, et quocumque modo iis uti, quin et abuti posse, nullus est, qui dubitet. Hic ipse naturalis libertatis effectus inuoluit etiam facultatem bona sua ex dominio suo dimittendi inque alios transferendi cuius competentem, omnesque ambages et formulas excludit. Hac tam diu utimur libertate, quam diu legibus ea non restringitur ciuilibus. At enim uero Iura ciuilia libero huic res suas in alios transferendi arbitrio modum certum certumque terminum interdum posuerunt, cum reipublicae quam maxime interfit, ne quis re sua abutatur, atque omnia, quae geruntur, sincere et iusto decentique ordine fiant. Inde factum est, ut plura negotia, quae alias solis stabant paciscentium placitis, certam a Legibus acceperint formam, qua neglecta consistere haud possunt, sed pro irritis et inualidis reputantur. Idem in quibusuis alienationibus, et sigillatim in venditione, ut nobilissima earum specie, obseruare licet, cum et leges et consuetudines formulas certas, certaue sollempnia exacte circa illam obseruanda variis in casibus nobis praescripserint, ut erroribus

A

ribus

ribus fraudibusque hominum, quibus eiusmodi venditiones subiectae sunt, optimo modo occurri consuli que possit. In haec venditionum sollemnia diuinis auspiciis inquirere, nostrum nunc est propositum.

§. II.

De venditionis itaque sollemnibus acturos ante omnia verum ac genuinum vtriusque vocis significatum annotare iuuabit. Vox *sollemnis* absque dubio a solere descendens primo et proprie quidem anniuersarium significat, quod singulis annis statim die recurrit; Sic a FESTO a) *sollemnia sacra* dicuntur, quae certis temporibus annisque fieri solent, et apud PROPERTIUM b) *annua et sollemnia thalamo solueri* legimus. Eodem quoque sensu VLPIANVS c) in Iure *ferias sollemnes, statas, certas et quotannis recurrentes*, AUGUSTINVS vero d) *sollemne generatim id, quod quotannis celebrari solet*, nominant. Altero significato, maxime in legibus Romanis obiuo, per sollemne intelligitur *legitimum*. Hinc *Ius sollemne* e) pro legitimo, *sollemnes actiones* f), *spatium sollemne* g), quale scilicet LL. XII. Tab. ad praescriptionem requirebatur, occurrunt. h) Vltimo loco sollemnia denotant certas observationes a legibus praescriptas, striete obseruandas. Quo sensu in legibus Adoptionis i), Testamenti k), Emancipationis l), nuptiarum et contractuum m) sollemnia

a) de V. S. v. Sollemne.

b) L. III. §. conf. COLVMELLA de Agricult. L. I. c. 8. §. 6. L. VI. c. 27. §. 13.

c) L. 26. §. 7. D. ex quib. caus. mai.

d) Serui CLXXXVI. de Temp.

f) L. 2 §. 6. D. de G. I.

g) Plures significatus exhibet FRIESE in Diss. de Sollemnitatibus I. 1703.

i) L. 25. D. de Adopt. L. 1. C. eod. GELL. N. A. V. 19.

k) L. 20. §. 7. 8. D. qui test. fac. poss.

l) L. 9. C. de Adopt. L. 3. C. de Emanc. liber.

m) v. BRISSON. de V. S. v. Sollemne.

lemnia veniunt. Eodem quoque sensu venditionis sollemnia nominamus ea, quae a Lege ciuili extra ordinem, i. e. vltra naturalem formam et substantiam requiruntur. Per venditionem autem intelligimus conuentionem de re certa pro certo pretio tradenda, per quam subsecuta postmodum rei venditae traditione dominium in emtorem transit. *n*) Vt itaque quacuis alienatio absoluitur iusto titulo s. causa ad transferendum dominium habili, et modo s. traditione; sic idem quoque in venditione obseruamus, qua praeuia de re et pretio conuentione, et accedente rei traditione, rei dominium in alterum transfertur. Haec requisita, quatenus internam negotii formam respiciunt, actuique ita insunt, vt ab illo plane separari nequeant, a Dd. quibusdam sollemnium intrinsecorum nomine insigniri solent. Saepius tamen praeter haec requisita alia quoque ex legis dispositione extrinsecus accedunt, et ideo extrinseca vocari solent sollemnia, cum per se quidem ab actu separari possint, licet lex illum, et minus sollemnem haud approbet; haec ab aliis quoque *κατ' ἐξοχὴν* sollemnia nominantur, et de his nobis sermo est. Ratio, cur leges illa introduxerint, ex singulari fauore tam circa personas quam circa res certas, quas factas tectas conseruare Reipubl. expedit, descendere videtur. Finis vero eorum imprimis eo tendit, vt fraudibus et cauillationibus, quibus venditiones haud raro alias euerterentur, omnis omnino via praecludatur: Fallaciis enim atque fraudibus venditorum emtorumque leges vbique occurrunt. *o*) Quo magis ergo res dolo et exinde oriundo damno sunt subiectae, eo magis etiam leges earum venditiones sollemnia certa exacte obseruanda praescribendo

A 2 solent

n) L. 4. C. de praed. et aliis etc. L. 67. D. de const. emt. L. 12. C. de distr. pign.

o) conf. L. 1. §. 2. l. 37. D. de Aed'lit. Edif.

solent restringere. Id quod quam maxime ex Romanorum et Germanorum legibus edocemur. Effectus denique eorum in eo se potissimum exferit, quod eiusmodi venditiones iis obseruatis celebratae firmatae sint, iis vero neglectis ipso iure corruant ac destruantur. *)

§. III.

Prius tamen quam ad Rom. et Germ. legum sollemnia nos accingamus, quaedam ex Graecorum institutis praemittere non pigebit. Hos quod attinet, inter omnes iam iam constat, quanta huius gentis ad promissa infringenda, et eludenda fuerit procliuitas. Huc enim facit, quod apud PLATONEM *p*) legamus prohibitum, ne aliter venditiones inire licuerit, nisi praefens hinc merx, illinc pecunia fuerit tradita. Et eadem quoque ex causa apud Thuriolos rei emtae pretium eodem adhuc contractus die exhibendum fuisse, ex Theophrasti fragmento STOBAEVS *q*) refert. Mirum itaque haud est Graecorum leges moresue circa venditiones varia praescripisse sollemnia, eaque pro gentium diuersitate diuersissima. Quibusdam enim in locis moris fuisse, allegatus STOBAEVS auctor est, ut per quinque dies, antequam contractus confirmaretur, per praeconem diulgaretur, si quis forte obstitere, et possessionem domumque sibi vindicare possit. Athenis venditiones apud Magistratum praescribendae erant. Thuriolorum leges domum ementem in Apollinis Epicomaei fano, praedium vero comparantem in vico, quem inhabitabat, sacra facere iusserunt, et iurare deinde coram Magistratu quod reuera iuste emat, nec fraudulenter agat, nec arte doloue vllo

*) *l. 5. C. de LL. l. 14. §. 1. C. de SS. Eccl.*

p) *de LL. l. XI.*

q) *de LL. et moribus Serm. 42. p. 281. edit. Basil. 1549. fol. conf. SCHILTER. exerc. ad D. XXX. §. ult.*

lo vtatur. A venditore quoque leges iuramentum exigebant, quod sine dolo malo rem venderet. Quo iuramento vtrique nondum praestito a Magistratu venditio non inscribebatur. Extra urbem vero habitanti sacrificandum fuit in Iouis Agoraei s. Forensis delubro. Apud alios porro Graecos, eodem Theophrasto teste, non nisi per praeconem res vendi easque plures ante dies praenunciari moris erat. De Rhodiis tandem testatur DIO CHRYSOSTOMVS ^{r)} quod stipulatione interposita in duplum cauere, et integrum venditionis negotium per Actuarium in commentaria Reipublicae referre soliti fuerint. Plura facili negotio afferri possent, nisi adducta iam sufficere confideremus.

§. IV.

Quantum vero ad Romanorum et Germanorum Iura, haec pro rerum diuersitate varia circa venditiones requirunt sollemnia, idque tam in publicis, quae publica autoritate insituuntur, quam priuatis, quae a personis priuatis fiunt, animaduertimus. Ex posterioribus imprimis nominanda veniunt Nexus s. Mancipationis Romanae sollemnia, quibus antiquissimis temporibus ex Decemuirali lege res mancipi ita vendebantur, vt venditor euictionem earum praestaret, eoque nomine duplotenus teneretur ^{s)}. Pertinet haec mancipationis sollemnitas vnice ad res mancipi: Res enim nec mancipi sollemni isto modo vendi non debebant sed contractu tantum et traditione in dominium transibant, ita tamen, vt venditor earum euictionem non praestaret, nisi quatenus eam stipulatus esset ^{t)}. Qui igitur mancipio dabat rem nec man-

A 3

cipi,

^{r)} in Rhodiaca. conf. OTTO *Iurisprud. Symbol. c. 9. Ex. 1.*

^{s)} PAUL. *Rec. Sent. L. II. Tit. 7. §. 3.*

^{t)} PAUL. *l. c. §. 2. PLAVTUS in Persf. IV. 3. V. 55. 61.*

cipi, nihil agebat, vt docet C I C E R O. u) Quemadmodum enim traditio propria species erat alienationis rerum nec mancipi, ita mancipatio propria alienatio rerum mancipi est. x) Quae autem fuerint veteribus res mancipi, quae nec mancipi, et quae proprie ratio res ita diuiferit, non satis est expeditum. BOETHIO y) res mancipi dicuntur, *quarum abalienatio per quandam nexus fiebat sollemnitatem*; Sed obscura satis ista est definitio: Quid enim per nexum hic intelligat commentator, non satis constat inter eruditos. Alii, quorum agmen ducit IACOBVS GOTHOFREDVS, z) nexum atque mancipationem vnum idemque esse autumant; Alii contra nexum a mancipatione differre contendunt, vid. RAEVARDVS a), IOH. FRID. GRONOVIVS, b) et SALMASIVS. c) Ludouicus Charondas d) res mancipi veteribus dici ait, quae in communi vsu versantur, et quas manu quodammodo capimus et tractamus, sed ita pleraeque res mobiles, praefertim pecunia, item arietes, oues, agni, caprae, hirci, similesue pecudes, quae dorso, colloue domantur, ad res mancipi pertinerent, quod tamen ob §. I. citati Vlpiani probabile non est. e) E contrario CUIACIVS f) res omnes pretiosiores, et quae nobilissimam partem diuitiarum constituerent apud Romanos, ad res mancipi, viliores vero ad res nec mancipi pertinuisse autumat. Sed dubitamus, an hac ratione rem satis expediuerit, nam et elephantum et camelum ad res

nec

u) *Topic. c. 10.*x) VLPIANVS *Fragm. XIX. §. 3. et 7.*y) *L. 3. Comment. in Topic. Cic.*z) *ad LL. XII. Tabb. Tab. VI. p. m. 101.*a) *ad LL. XII. Tabb. c. 16.*b) *in Epist. ad Salmas. 302. v. ILL. HEINECC. in Antiq. Rom. T. I. p. 431.*c) *de Vfur. c. 18.*d) *ad dict. Vlpiani locum.*e) *conf. et DN. VAN BYNCKERSHOECK in Tract. de rebus mancipi et nec mancipi c. 7.*f) *in paratit. ad Tit. C. de usucap. transform.*

nec mancipi pertinent, g) qui tamen sine dubio pretiosiores erant mulis et asinis, quos in rerum mancipi numerum idem refert VLPIANVS. b) In tanto eruditorum dissenſu, quaeſnam ſint res mancipi, quae nec mancipi, non rectius tutius-que addiſces, quam exemplis, quorum plura recenſet Vlpianus cit. §. 1. hisque enumeratis addit, caeterae res nec mancipi ſunt. Sed noua hic oritur quaefſtio non minoribus obnoxia dubiis, vtrum nimirum perfectam Vlpianus hic exhiberit enumerationem, ita, vt quae res in ea haud continentur, eae nec rebus mancipi accenſendae ſint, quae mens eſſe videtur Dn. SCHVLTING i), an vero quaedam tantum exhibere voluerit exempla, quae poſterior ſententia nobis videtur probabilior. Certe enim vniones quoque res mancipi fuiſſe probabile eſt EX PLINII *Hiſt. Nat.* k) quas tamen in Catalogo iſto Vlpiani non reperiimus. Quaeſnam vero haec nexus vel Mancipationis fuerint ſollemnia ex CAII *Inſtitutis* recenſet paulo ante allegatus Boethius. *Res,* inquit, *ita agebatur: Adhibitis non minus, quam quinque teſtibus Romanis, ciuibus, puberibus et praeterea alio eiusdem conditionis qui libram aeneam teneat, et appellatur libripens, is, qui mancipio accipit, ſ. emtor, aes tenens ita dicit: Hunc ego hominem ex iure Quiritium meum eſſe aio, iſque mihi emtus eſto hoc aere aeneaque libra. Deinde aere percutit libram et aes dat ei, a quo mancipio rem accipit, quaſi pretii loco. l) Primo igitur quinque nominantur teſtes, quorum praefentiam exigebant veteres m), ſiquidem qui-*
narius

g) VLPIANVS *Tit. XIX. §. 1.*b) *ibid.*i) *ad Fragm. Vlp. Tit. XIX. §. 3.*k) *L. IX. c. 35. conf. CUIAC. Paratit. tit. C. de Vſuc. form.*l) *Decemuirali vero aeuo et verum rei pretium, teſte SCHVLTING. I. Antic. ad Cal. Inſt. L. 1. Tit. 6. §. 3.*m) VLPIANVS *l. c. §. 3.* PRISCIANVS *L. VI,*

narius iste testium numerus in variis eorum negotiis sollemnis erat. Sic eodem modo quinque testes adhibendi erant in testamento per aes et libram, quae sub specie mancipationis sollemnis peragebantur, *n*) nec non quoties agebatur de partu monstroso exponendo, *o*) manumissio per epistolam, iridemque inter amicos, fiebat quoque interueniente quinque testium numero. *p*) Nota horum testium partim ciuilis erat, partim naturalis. Naturalis in eo consistebat, ut essent mares, puberes, siquidem Romanorum Leges antiquae foeminas et impuberes a quibuscunque negotiis sollemnibus celebrandis excluderent. Ciuilis vero erat, ut essent ciues Romani. Inter omnes enim constat, quod neque in testamento, neque in aliis negotiis, ubi testium praesentia sollemnitas est, alii quam ciues Romani, admissi fuerint. Alterum sollemne Mancipationis erat, quod celebrari illa potuerit non, nisi inter solos ciues Romanos. Illud elucescit partim ex eo, quod in mancipatione de dominio Quiritario transferendo ageretur, cuius soli ciues Romani erant capaces, partim ex Caii verbis apud eundem BOETHIVM: *Quod ipsum proprium Ius Romanorum est ciuium.* Ampliatis tamen Romani Imperii finibus Latinis quoque, Colonariis et Latinis Iunianis, denique omnibus peregrinis *q*) vna cum aliis Romanorum Ciuium Iuribus fuit concessum. *r*) Porro Mancipationis sollemnibus annumeranda *Libripendis praesentia.* Hunc eam ob causam hocce

n) §. 1. I. de Testam. ordin.

o) DIONYS. HALICARNASS. Antiqu. L. 11. c. 15.

p) conf. ILL. HEINECC. Elem. Inst. §. 101. 102.

q) l. 17. D. de statu hom. L. vn. C. de dedit. libert. toll. L. vn. C. de lat. libert. toll. Nou. LXXVIII. c. 5. conf. ILL. HEINECC. Antiqu. L. 1. T. 4. §. 16.

r) VLPIAN. Tit. XIX. §. 4. conf. BRISON. de Formul. L. VI. p. 513. edit. Wechel. BRUMMER. ad L. Cinc. c. 13. §. 2. 12.

hocce nomine insigniri ex antiquo vocabulario docet BRISONIVS, s) quod libram pendentem sustinuerit, siue, quod de eius manibus libra pependerit. Hanc librae adhibendae sollemnitate inde profectam esse nemo nescit, quod primo veteres argentum appendere, non numerare solerent: t) quamuis postea, recepto pecuniae signatae vsu, librae, ceu insigni Iustitiae, contractuum Deae, sua seruata fuerit dignitas. u) Praeter Libripendem alius quoque sub *Antestati* nomine notus aderat. Cuius quidem apud Boethium nulla fit mentio, imo et apud Vlpianum altum de eo silentium; eius tamen meminit CAIVS x) et in eius etiam praesentia vindicanda totus fuit BRVMMERVS. y) Caue interim, ne Antestatum istum confundas cum testibus aut libripende, quod perperam fecit GVTherivs z), nec non Dn. STVRM. a) Hoc vero ille imprimis fungebatur officio, vt ad mancipationis sollemnia quinque testes conuocaret, illisque vna cum Libripende interesset, et testium aures ante eam peractam semel iterumque in rei gestae memoriam velleret. Mancipationis denique negotium, vt supra ex Caio vidimus, ita peragebatur: Is, qui rem mancipio accipiebat, s. emtor, aes tenens ita dixit: *Hunc ego hominem ex Iure Quiritium meum esse aio, isque mihi emtus esto hoc aere aeneaque libra*, et deinde venditor, vt emtor raudusculo s. aere libram feriret, iussit, eaque percussa emtor venditori raudusculum tradidit. Olim

B qui-

s) L. XI. de V. S.

z) PLIN. L. XXXIII. c. 3.

u) MARCIL. ad LL. XII. Tabl. c. 14. p. 57. conf. SCHVLTING. *Iurispr. Antei. ad Cuii instit. L. 1. tit. 6. § 3.*

x) L. 1. Inst. Tit. 6. §. 3. y) all. I. §. 5.

z) L. II. de I. Pontific. c. 6.

a) in *Diss. de testam. temp. pestis cond. c. 1. n. 10. conf. SCHVLTING. l. c. ILL. HEINECC. l. c. T. I. p. 179.*

quidem, vt ex FESTO *b*), VARRONE que *c*) edocemur, hoc aes verum pretium erat, postea vero nudus tantum offerebatur nummus *d*), ex cuius datione fluxere emtioncs imaginariae Iurisperitorum ingeniis excogitatae. *e*) Horum sollemnium causam BYNCKERSHOECK *f*) in eo ponit, quod res mancipi pretiosissimas semper Romani veteres habuerint, ideoque eas non nisi sollemnibus certis alienandas duxerint, quod tamen ex rationibus supra adductis tam expediti Iuris non est. Sed vteunque sit, tota haec distinctio iam dudum in desuetudinem abiit, indeque est, quod nulla eius in vniuerso Iuris Iustiniani corpore deprehendatur mentio, sicut et quae huic innicitur in dominium Quiritarium et Bonitarium diuisio penitus sublata est in *L. vn. C. de nud. Iur. Quirit. toll. g*) Nihil aliud enim erat, si Imperatori credimus in *tit. l. vn.*, dominium illud Quiritarium, quam vacuum et superfluum verbum, antiquae subtilitatis ludibrium, aut anigma, quod nunquam videtur, aut in rebus apparet: Quae vera quidem esse poterant Caesaris aeuo, secus forte ac olim, de quo tamen hodie satis non constat.

§. V.

Sunt et aliae venditiones priuatae, in quibus leges certa requirunt sollemnia; Ex his primum nominabimus venditionem rerum pupillarum. Quibus enim de singulari legum Romanarum erga pupillos minoresue fauore constat, illis mirum non erit, easdem leges Romanas non modo circa quamcunque rerum pupillarum et Minorum alienationem, sed imprimis etiam circa venditionem, vt nobilissimam et frequentiore

b) v. Rhodus.*c*) de LL. L. V.*d*) auctore Theophilo §. praeterea Inst. Quibus modis ius patr. pot.*e*) conf. MARCIL. ad LL. XII. Tab. c. 14. p. 60.*f*) l. c. c. 2.*g*) conf. §. 40. §. de Res. diuis. l. vn. C. de vsucap. transf. etc.

tiorem alienationis speciem, varia exegisse sollemniam. Primo loco nominanda autoritas et consensus Tutoris et Curatoris; Minores enim ob defectum aetatis, quid ipsis conducatur aut detrimento sit, non intelligere, Leges praesumunt, unde licet alios sibi obligatos reddere valeant, ex contractu tamen cum aliis inuito non teneri eos illae voluerunt, nisi adhibito tutoris curatorisque consensu fuerit celebratus. Continetur hoc expressis verbis in *L. 13. §. 29. D. de Act. E. V. L. 22. C. de Adm. Tut. L. 3. C. de Aut. praest. et L. fin. C. si propt. publ. pensitat.* Quod plurimi Interpretum non immerito eo extendunt, quod, licet venditio consentientibus proximis pupilli consanguineis facta sit, nequiquam tamen illa subsistere possit, nisi simul quoque adsit tutoris et curatoris autoritas. *b)* Praeter hunc tutoris curatorisque consensum in omnibus pupilli s. minoris negotiis, ex quibus ipsis praeiudicium oriri potest, adhibeatur porro opus est causae cognitio. Primo enim probe dispiciendum, an reuera adsit necessitas, ita, ut pupillo alias succurri plane non possit, nisi vendendo. Talis v. c. est aes alienum *i)* ita yrgens, ut creditores assidue instent, premant, cogant. Ob modicum enim aes alienum locum non inuenit venditio, imo nec utilis causa sufficit. *k)* Deinde sollicitè inquirendum, an magis conducatur, rem pupilli oppignorare tantum, quam vendere. *l)* Si vero venditionem Iudex decernat, nihilo tamen minus inuigilare tenetur, ne propter modicum aes alienum magna distrahatur possessio, sed minorem potius, et quae minorem utilitatem praestet, prius vendi curet. *m)* Causae cognitionem

B 2

tionem

b) vid. ILL. LEYSER. *Med. ad. D. Spec. 331. med. 1. et Sp. 344.*

i) *L. 12. C. de praed. et aliis.*

k) *p. L. 5. §. 14. et L. 13. pr. D. de reb. cor. qui etc. conf. LVDOVICVS ad h. T. CARPZ. L. V. Resp. 72.*

l) *L. 5. §. 10. D. h. t.*

m) *LVDOV. et CARPZOV. all. l.*

tionem tertio ex legum Romanarum dispositione sequi debet decretum et autoritas Magistratus, *n*) idque certum et determinatum; *o*) Hanc omnium fere praecipuam sollemnitatem nominat REINKING *p*), cum iudicis consensu interueniente omnis fraudis et laesionis suspicio praesumatur exulare. Decreto itaque iudiciali deficiente minor bonorum venditorum dominus manere dicitur *q*), cum quo etiam conspirat Ius Canonicum. *r*) Hoc decretum regulariter interponit iudex rei fitae, *s*) interdum tamen et sufficit iudicis domicilii autoritas. *t*) Vtriusque tamen decretum adhibere tutius esse suadent BERLICHIVS *u*) et IAC. GOTHOFREVDVS. *x*) Excipe tamen casus speciales, in quibus magistratus decretum non requiritur, v. g. si venditionem rerum pupillarum Princeps per Rescriptum permiserit. *y*) Principis enim Rescriptum, inquit BALDVS, *z*) idem operatur, quod decretum iudicis inferioris sollemniter enunciatum. Exceptio quoque est in venditione necessaria: *a*) Idem, si minor alienationem iuramento

n) L. 13. de reb. eorum, qui etc. L. 22. C. de Adm. Inst. L. 2. 3. 4. C. de praed. et aliis reb. minor.

o) per L. 7. §. 4. D. de reb. eor. qui etc.

p) in Tr. de Retr. consangu. p. 148.

q) in L. 15. 16. C. de praed. min.

r) c. 6. verb. fin. X. de reb. eccles. al. c. 2. X. eod. c. 52. caus. 12. qu. 2.

s) p. L. 16. C. de praed. min.

t) l. 5. §. 12. D. de reb. eor. qui etc. Olim vero eiusmodi venditiones fiebant autoritate Magistratus, cui hoc speciali lege mandatum erat. v. L. 2. §. 1. D. de offic. ei. cui mand.

u) P. 1. decis. 20. n. 5.

x) ad d. l. 5. §. 12.

y) p. L. 2. C. quando decreto op. non fit. Diff. REITER. de Alienat. P. I. c. 11. sect. 7.

z) ad all. l. C.

a) L. 1. §. 2. D. de reb. eor. qui etc. L. 17. C. de praed. min.

ramento confirmavit, *b*) quoniam secundum Ius Canonicum omnia iuramenta, quae non tendunt in praedudicium tertii, vel dispendium salutis aeternae seruanda sunt. *c*) Tribus hisce memoratis sollempnibus non rite obseruatis venditio bonorum pupillorum minorumue ipso Iure nulla declaratur, *d*) ita, vt minor s. pupillus maiorem aetatem, absque praeuia in integrum restitutione, bona ista vindicare queat. Imo ob vnus modo requisiti defectum venditio haud subsistit, vtut maxime reliqua fuerint obseruata. *e*) Id quod tamen plerique Interpretum ad Immobilia tantum et mobilium pretiosiora et quae seruando seruari possunt, restringere solent, *f*) cum in aliis meram tutoris curatorisue auctoritatem sufficere credant. *g*) Silentio vero praetereundum non est, quod, licet non iuris ciuilibus auctoritate, fori tamen consuetudine, CARPZOVIVS *b*) R. BERGERVS, *i*) aliique sollempnibus in distraendis rebus minorum et pupillorum necessariis quartum adhuc addant, vt nimirum mediante subhastatione

B 3 tione

b) *arg. Auth. sacramenta. C. Si adu. vendit.*

c) *c. 29. X. de iur. c. 2. de pactis in VI. STRYCK. l. c. SCHOEFFER. ad T. D. de reb. cor. qui etc. ubi et plures exceptiones suppeditat.*

d) *et pronunciat: Daß der Kauff aus Mangel gebühlicher Solennitäten, so die Rechte bey Verkaufung der Unmündigen unbeweglichen Güter erfordern, für kräftig nicht zu achten. v. PHILIPPI de subhast. c. 2. comm. 2. n. 22.*

e) *v. PHILIPPI. l. c. n. 20. Nota tamen, quod si praedium minoris cum decreto et sollempnibus caeteris creditori iamiam obligatum fuerit, licite ab eodem absque repetitis hisce sollempnibus vendi possit. L. 2. C. de praed. min. L. 7. §. 1. D. de reb. cor. qui etc. conf. HELGIUS. P. II. quaest. 7. n. 8.*

f) *L. 22. C. de adm. Tur. conf. ord. polie. Magdeb. c. 43. §. 7.*

g) *conspirant. STAT. HAMB. P. III. T. 6. art. 17.*

h) *L. V. Resp. 82.*

i) *Oec. Iur. L. 1. T. 4. §. 11. et CHPH. HENR. de BERGER. decis. summi. prouoc. senat. decis. 484.*

tione illae vendantur, quam sententiam allegati Autores etiam praecudiciis firmant. Ast contra Ius impingere hanc sollemnitate[m] nec satis aequam esse monent SCHACHERVS *k*) et ILL. LEYSERVS, *l*) cum de ea Leges non modo profus fileant, sed et praecudicium, quod per subhaftationem verum rei pretium optime indagari, eaque laesio euitari possit, ipsi saepius experientiae aduerfetur. Multo magis vero haec sollemnitas omittitur, si consuetudine aliud sit introductum. *m*) Illud denique monere expedit, quod, quae de pupillorum minorumque bonis diximus ad furiosorum et mente captorum et absentium, *n*) etc. bona quoque extendi et vtiliter applicari soleant, cum et hae personae iuribus et priuilegiis minorum fruantur.

§. VI.

A minoribus transgredimur ad res ecclesiarum, cum et hae in iure minoribus aequiparentur. *o*) Sacrarum quidem rerum, quae ad vsum sacrum destinatae sunt, omnis omnino iure Romano vetita erat alienatio, *p*) paucis tantum casibus exceptis, quos vide apud STRYCKIUM. *q*) Caeterae vero res ecclesiasticae omnino admittunt alienationem; interim difficilior earum, quam rerum priuatarum, est venditio: Haec enim vt sit legitima, non nisi certis adhibitis sollemnibus efficitur. Sollemnia ista cum iis, quae ad rerum minorum venditionis requiruntur, fere coincidunt: Primo enim itidem adcurata opus est cognitione causae; siquidem non nisi ob iustam

k) Coll. praef. ad Tit. D. de reb. cor. qui etc. p. 475.

l) Med. 4. spec. 344.

m) teste PHILIPPI *l*. c. p. 48.

n) vid. de BERGER. decif. 52. quicquid contradicat BEYER. in delineat. Iur. Germ. L. 1. c. 27. §. 52.

o) L. 4. C. ex quib. caus. mai.

p) §. 8. l. de diuis. rer. et L. 21. C. de SS. Eccles.

q) de caut. contract. f. 1. c. 3.

iustam causam ad bonorum Ecclesiasticorum venditionem perueniri potest. Iustam vero causam nonnulli Dd. quadruplicem esse statuunt, necessitatis nimirum, pietatis, utilitatis, et incommoditatis; sed commodius ad duas saltem species referri posse credimus, necessitatis scilicet et utilitatis. *r*) Necessitatis causas Ius Romanum sequentes determinat: 1) aë alienum vrgens, *s*) si nimirum ecclesia aë alieno ita sit grauata, vt nisi bonis venditis illi succurri nequeat. 2) ingruentem belli calamitatem ad propellendum hostem, *t*) cum vix maior possit esse necessitas, quam vt patria ab hostilibus insultibus liberetur, 3) redemptionem captiuorum, *u*) animae enim redemptio omnibus aliis rebus pretiosior dicitur, *x*) 4) sustentationem pauperum, *y*) siquidem ecclesia pecuniam habet, non vt seruet, sed vt subueniat in necessitatibus; 5) venerabilis domus restaurationem. *z*) Utilitatis ratio sese exferit, si nullus fere reditus ex bonis alienandis proueniat, *a*) nec non si maioris utilitatis bona possunt comparari. *b*) Et hanc utilitatis rationem etiam respicere iubet Ius Canonicum. *c*) Praeter causae cognitionem requiritur porro, Episcopi consensus et autoritas, et tandem, vt per viginti dies rem ecclesiae venalem

r) qua in re haec bona discrepant a bonis minorum, et papillarum, quas utilitatis causa nequiquam alienari possunt, ob supra add.

s) *Auth. Hoc ius C. de SS. Eccles. Nou. c. 10.*

t) *L. 14. C. eod.*

u) *L. 17. C. eod. Nou. LXV. c. 10. Nou. CXX. c. 9.*

x) *in Nou. LXV. c. 10.*

y) *L. 21. C. de SS. Eccles. Nou. all. LXV.*

z) *L. 17. C. de SS. Eccles.*

a) *Nou. CXIX. c. pen. CXX. c. 1.*

b) *Nou. CXX. c. 10.*

c) *v. caus. 12. qu. 1. c. 8. X. de reb. eccles. non, alien. conf. HVEBR. ad D. L. XX. T. 3. STRYCK. l. c.*

nalem esse, publice notum sit, et plus offerenti ea detur. *d*) Ius Canonicum eadem quidem, quae ius ciuile, in bonorum ecclesiasticorum venditione requirit sollemnia, *e*) nihilominus tamen iis non est contentum, sed pluribus adhuc subtilitatibus et obseruationibus eam circumferibit, quae ideo quoque ab interpretibus canonicarum sollemnitate nomine insigniri solent. Praeter haec enim recensita exigit ius canonicum, vt Praeful, vel ecclesiae Antistes proposuerit alienationem; vt integrum capitulum, siue Clericos suos omnes conuocauerit; vt illi in causam exacte inquisuerint; vt singulorum suffragia fuerint exquisita; vt clerici quoque instrumentum alienationis signarint; vt Pontifex Romanus alienationem confirmauerit; et id genus alia, quae recenset Ill. LEYSER *in Med. ad D. 1. spec. 24. f*) quae sollemnia si obseruata non fuerint, alienatio tam Iure ciuili, quam canonico nullius est effectus *g*) alienans quoque officio priuatur, deponitur et damnum ecclesiae illatum tenetur restituere; *h*) recipiens vero rem cum fructibus reddit, et ob pretium solum regressum tantum aduersus alienantem habet. *i*) His itaque praesuppositis facili negotio inferre licebit, quam difficiles sint rerum ecclesiasticarum secundum Ius canonicum alienationes, et quam raras esse debeant, ob pericula emtoribus imminentia. Iam suo tempore de hoc iuris canonici rigore conuestus est WESEMBEICVS *k*) putans, si haec omnia exacte

d) *p. Auth. Hoc ius C. de SS. eccles. L. 14. 17. cod. Nou. CXIX. CXX.*

e) CARPZOV. *L. V. Resp. 52.*

f) *plura adhuc a Ictis, ass praeter LL. auctoritatem introducta recenset PAPONIVS in Corp. Iur. Franc. L. I. T. 13.*

g) *c. 6. de reb. eccles. non al. c. 10. 32. 37. 52. caus. 12. qu. 2. L. 14. C. de SS. eccles. L. 5. C. de LL.*

h) *c. 18. 37. caus. 12. qu. 2. L. 14. C. de SS. Eccl.*

i) *c. 2. caus. 16. qu. 2. et all. L. 14. eud.*

k) *consil. 59. n. 13.*

exacte feruanda essent sollemnia, vix vllam ratam manere rerum ecclesiasticarum alienationem, idque eum vna cum aliis *l*) mouit, vt, licet vnum alterumue sollemne deesset, nihilo tamen minus alienationem ratam esse debere, statuar. Respuunt etiam hanc subtilitatem canonicam Iura Protestantium; Licet enim agnoscant iustam alienationis causam, et causae cognitionem, praeter Principis tamen suae Consistorii, per quod iura Episcopalia hic solet exercere, vt et Patroni *m*) et Parochi, *n*) consensum haud facile quicquam exigunt. *o*) Quo iure etiam vtimur in alienatione rerum, quae piis corporibus propria sunt, et bonis ecclesiasticis equiparantur, v. c. Academiarum, Nosocomiorum, Xenodochiorum, teste CARPZOVIO. *p*) Monet interim STRYCKIUS *q*) vbi inter Protestantes adhuc supersint ecclesiae cathedrales vel capitula, in horum bonorum alienatione stricte attendenda esse Iuris canonici sollemnia, cum quoad iura ecclesiarum ex iure canonico decisio semper sit haurienda. Quod ad minimum ita temperandum esse putamus, vt eatenus tantum obtineat, quatenus ea statui ecclesiastico et Principiis protestantium non contrariantur. Quare v. g. Pontificis confirmatio neuiquam est necessaria.

§. VII.

Pari modo res ciuitatum, quae ecclesiasticis in Iure comparantur, *r*) non nisi certis adhibitis sollemnibus vendi distrahuntur.

C

l) vid. VAN ESPEN. in *I. eccles. vniuerso*, P. II. T. 36. et ILL. LEYSER. loco paulo ante excitato.

m) *Art. gener.* 28. 35. *Decret. synod. de a.* 1624. §. wie es aber. in *Cod. Aug. T. 1. p.* 706.

n) vti in *Marchia* vid. *ORDIN. CONSIST. MARCH. Tit. 5.*

o) conf. CARPZOV. *L. V. Resp.* 52.

p) *l. c.* *q*) *l. c. f. i. c. 3.*

r) *L. 23. C. de SS. eccles.*

strahique fas est, s) cum et his haud parum damni praeiudicique per venditionem possit contingere, e contrario vero ciuitatum quam maxime intersit, bona earum facta testa conseruari. Ne itaque quis in alienandis rebus ciuitatum aduersus harum commoda quicquam moliri possit incommodi, Leonis Imperatoris *in all. L. 3.* indefessa prospexit cura, vt earum venditio certis refringeretur sollemnibus. Praeter consensum enim ciuitatis, i. e. Senatus ciuiumque, vel eorum, qui eos repraesentant, qui tamen ad substantialia magis, quam sollemnia pertinet, requiritur i) vt Senatus et ciues sollemniter, i. e. propositis SS. Scripturis iurare debeant, se venditionem ciuitati credere vtilem. Iuramenti tamen loco Dd. hodie sufficere putant, si per iusiurandum, quo ciuitati ab initio suscepti officii se obstrinxerunt (bey dem Eyde, damit sie dem gemeinen Wesen und Besten verpflichtet,) admoniti sententiam promant. r) Deinde opus est Scripturae sollemnitate, i. e. vt sollemne venditionis Instrumentum super ea conficiatur, u) de cuius requisitis egit STRYCKIUS, x) quae tamen scriptura diuersa est ab Instrumento Syndicatus. Tertio notamus, eiusmodi venditionem non nisi Principis consensu et autoritate procedere, ob verba *all. L. 3.* imperiali autoritate: y) Notum enim est ex iure Romano, quod, quemadmodum Princeps ipse ab omni fraudis suspicione liber est atque alienus, ita ea etiam, quae autoritate et consensu eius fiunt, omni fraudis suspicione careant. Merito autem hic quaerimus: Anne solus Principis consensus sufficere possit ad vendenda bona ciuitatis, ita,

s) *L. 3. C. de vendit. rer. ciuit. L. 1. et tot. Tit. C. de praed. decur.*

r) *conf. REITER. l. c. P. 1. c. 18. f. 12. u. 13. 14.*

u) *p. Nou. VII. c. 1.*

x) *in diss. de alienat. rer. atque honor. ciuit. c. 4. n. 116.*

y) *v. ILL. LEYSER. Medit. ad D. 4. spec. 190.*

vt caetera sollemnia, quae in *all. l.* continentur, impune omitantur? Primo quidem intuitu affirmatiua videtur amplectenda, eam ob causam quod Princeps omnem sollemnium defectum supplere in LL. dicatur, z) quin imo coram Principe acta omnem controuersiam excludant. Pro negatiua tamen potius cum STRYCKIO a) pronunciandum esse credimus: Sollemnia enim ista in *all. l.* coniunctim et copulatiue requiruntur, hinc nec alterutrum factum fuisse sufficit. Hisce recensitis sollemnibus addunt denique iuris communis interpretes, vt decretum iudicis interponatur, nec non venditio praeuia peragatur subhaftatione; Priori tamen, ob adhibitum Principis consensum, opus esse non videtur, b) nec posterius, ob deficientem expressam legis dispositionem alienationem potest destruere, nisi forsitan statuto ciuitatis aliud introductum sit. Hisce memoratis sollemnibus nec renunciare potest ciuitas, sed iis neglectis tota vitiatur venditio. c)

§. VIII.

Dotalem fundum, siue res immobiles vxoris inaeftimato in dotem datas, maritus iure Romano penitus prohibetur alienare, d) ita, vt ne consentiente quidem vxore facta alienatio subsistat, e) ex ratione, quam ipse Imperator suppeditat, ne sexus muliebris fragilitas in perniciem substantiae mulierum conuertatur. Nec per ratihabitionem vxoris ista conualefcit alienatio, quoniam qui ab initio consentire nequit,

C 2

nec

z) L. 19. C. de testament.

a) l. c. n. 10.

b) L. 2. C. quando decr. op. non est.

c) plura vid. ap. a SANDE de probib. rer. alienat. STRYCK. *all. l.* et de caut. contrah. f. 1. c. 3. REITER. *all. l.*

d) p. L. 1. D. de fund. dotal.

e) arg. pr. I. quib. alien. lic. etc.

nec postea ratum habere potest. Enimuero et illam leges Romanae admittunt, si adit causa necessaria, *f*) quae tamen necessitas ex mente interpretum ita comparata esse debet, ut sit summa, et ut non solum maritum, sed vxorem ipsam adficiat. *g*) Qua ex causa etiam inferunt, fundum dotaalem minus recte vendi, etsi aes alienum maritum vrgeat. Valet quoque rei dotalis alienatio, si vxor post biennium consensum suum denuo repetierit, *h*) secundum iuris vero canonici principia alienatio rescindi haud potest, si mulier iurato in eam consenserit. *i*) Quam iuramenti sollemnitate plurimi Ictorum etiam de Iure Saxonico obtinere tradunt, *k*) licet aliis fiat multis dissentientibus. B. BERGERVS *l*) iuramentum in Saxonia plane non requiri contendit, si modo curator specialis fuerit adhibitus. Alii cum STRYCKIO *m*) praeter curatoris consensum et Magistratus decretum exigunt. Bona quod attinet Paraphernalia, nec haec absque omni sollemnitate iure hodierno vendi alienarique possunt. Praeter mariti enim consensum, quem non modo iura antiqua, *n*) sed et nouiora *o*) exigunt, in eorum venditione peculiari insuper curatoris consensu et autoritate opus est, eo casu, si vxor sibi
in

f) p. text. L. 1. pr. D. de fund. dot. l. 2. C. eod.

g) conf. ILL. LEYSER. Med. ad D. spec. 311. med. 14.

h) Non. L. XI. c. 1. conf. SCHOPFFER. ad Tit. D. de fund. dot.

i) p. c. 28. X. de iur. c. 2. de iur. in VI.

k) vid. STRVV. S. I. C. exerc. XXX. th. 21. SCHVLTZ. ad Inst. Tit. quib. alien. lic. p. 219.

l) Oecon. Iur. L. 1. Tit. 3. §. 10. n. 21.

m) cit. l. n. 22. conf. RICHTER. de success. scilicet IV. m. 2. n. 10. et III. de LVDWIG. diff. de differ. Iur. Rom. et Germ. in dote diff. 6.

n) p. text. L. N. L. 1. Art. 11. 25. Ein Weib mag ohne ihres Mannes Uelaub ihr eigen nicht verkauffen. conf. L. Suen. c. 110.

o) Decis. El. XXIV. ibique PHILIPPI. Mand. Reg. de A. 1722. d. 28. Non. in App. Ord. Rec. n. 12. conf. ILL. LEYSER. spec. 302. med. 13.

in omnibus suis rebus curatorem generalem constitui curauerit, p) nec non si marito bona sua vendat, aut eorum venditionem in mariti fauorem celebret. Quam sollemnitatem ICTi Saxonici ad foeminas quoque extraneas in Saxonia contrahentes recte extendunt, cum circa formam actuum sollemnia et consuetudines, quae in loco, vbi celebrantur, obtinent, stricte sint attendendae; q) Quemadmodum simili ratione foeminae Saxonicae extra Saxoniam bona sua vendentes curatoris autoritate haud indigent, quamuis et tunc maioris securitatis causa curatorem adhiberi suadeat STRYCKIVS. r) Imo et si plures curatores foemina habeat, omnes sub nullitatis vitio adhibendos esse censet PHILIPPI. s) Praeter curatoris consensum alii Dd. et causae cognitionem et magistratus decretum exigunt, aut vtrumque absque Iuris fundamento praescribi, nec in Praxi attendi recte monet PHILIPPI t) consentiente CARPZOVIO, u) quare nec horum omisio eiusmodi venditionem hodie facile destruet.

§. IX.

A fundi dotalis venditione transitum nunc faciamus ad alienationem Geradae, quae itidem non nisi certis obseruatis requisitis et sollemnibus rata firmaque esse potest. Imprimis circa eius donationem Iura Saxonica formae loco varia desiderant, quae recenset PHILIPPI. x) A donatione tamen ad venditionem in hoc casu non valet consequentia,

C 3

cum

p) *Mand. Reg. all.* PHILIPPI. l. c.q) v. CARPZOV. *diff. quatenus obligantur Forenses statuto alienae ciuitatis.* BEYER. *delin.* l. Germ. L. r. c. 27 §. 42.r) *de caut. contract.* f. l. c. 2. §. 30.s) *ad Decis.* XIV. *obs.* 1. *conf.* STRYCK. l. c. §. 29.t) *all.* l. *obs.* 6.u) *ad P. III C. 23. def.* 31. *It. L. V. Resp.* 42. n. 15.x) *ad Decis.* XXXI. *obs.* 2.

cum eius venditionis libertas tot ambagibus et limitibus non fit restricta. Sunt tamen etiam in venditione Geradae quaedam obseruanda sollemnia, quae pro instituti ratione nunc paucis indicabimus. Sed vt distincte procedamus a venditione totius geradae probe secernenda est alienatio rerum geradarum singularium. Harum venditio a foeminis solutis facta, quoad Saxoniam, nullis sollemnitatibus est adstricta, sed pro lubitu fieri potest ob generalitatem *Constit. XV. P. II. et Rescr. Reg. de an. 1722. adiecto in App. Ord. Rec. n. 12. p. 124.* quamuis dissentiat BEYER. *γ*) et MOLLERVS, *z*) proxima cognatae consensum sollemnitatis gratia requirentes, cum de illo leges Saxonicae nihil expressis verbis caueant. *a*) Si foeminae e contrario sint maritatae earum venditio non nisi adhibito mariti, et, si peculiari curatore gaudeat, et huius, consensu et autoritate subsistit, alias enim illa ipso iure nulla est, nec post mariti mortem reuiuiscit. Circa venditionem totius Geradae, quatenus intelligitur vniuersitas quarundam rerum mobilium, quae mortua foemina ex bonis ipsius proxima cognatae debentur, itidem obseruari debet, vtrum illa a soluta fiat, an a maritata. Solutam auctoritate curatoris geradam vendere *all. Mand. Sax.* iubet. De vxore autem vendente ita tene: Aut vendit illam extraneo, aut marito. Priori casu et curatoris et mariti consensu opus est; altero vero curatoris tantum. *b*) Quod etiam obtinet, quando venditio Geradae cum marito in testamento fuerit celebrata, teste CARPZOVIO, *τ*) et licet minori vel mini-

γ) in *Delin. Iur. Germ. L. 2. c. 15. §. 55.*

z) *ad d. Constit.*

a) *conf. CARPZOV. ad P. 2. C. 14. def. 19.*

b) *v. CARPZOV. ad P. 2. C. 13. def. 10. B. BERGER. Occ. Iur. L. 1. T. 4. §. 3.*

τ) *ad P. 2. C. 13. def. 9. Diff. MOLLER. ad d. Constit.*

minimo pretio vendatur, nihilominus tamen proximae cognatae eius venditionem remedio *L. 2. C. de rescind. vendit.* rescindere et annullare haud licet. *d)*

§. X.

Nec pignorum venditio omni carebat sollemnitate: Iure enim Romano creditor possessionem pignoris adeptus, si illi a debitore non satis fiat, recte quidem progreditur ad eius distractionem, atque venditionem, cum cogi non possit, ut perpetuo pignus custodiat; *e)* nihilo tamen minus eius venditio iure haud valet, nisi obseruatis quibusdam sollemnibus. Peragi vero solet haec venditio vel in iudicio, vel extra iudicium. Prior, quae iudicialis audit, et qua pignora iudicialia distrahantur, fit mediante subhastatione, de qua infra. Extra iudiciale vero, quae priuata tantum autoritate instituitur, et eo tantum casu obtinet, si debitor sit in mora soluendi, *f)* (cum alias sine ea ad distractionem nunquam perueniri possit, *g)* itidem sollemniter, i. e. obseruatis certis requisitis, peragi leges iubent. *h)* Quae sollemnia ex ipsis Romanorum legibus paucis indicabimus. Primo, illa fiat venditio, necesse est ab ipso creditore, cui pignus iure obligatum; *i)* Porro iuxta modum conuentum, *k)* tertio, si nihil conuentum, ut vna de pignore vendendo antecedit denuntiatio, *l)* ut nimirum debitor adfit venditioni, et num bona fide peragatur, videat, ne creditori postea fraus et dolus obici possit, quae vero, si pactum de non alienando accesserit,

d) CAREZOV. *all. l. def. 11. 12.*

e) §. 1. *l. quib. alien. lic. etc.*

f) *L. 2. 4. C. si vend. pign. conf. MEVIUS. L. VIII. Decif. 250.*

g) *L. 4. D. de pignor. act. L. 7. C. eod.*

h) *L. 9. C. de distr. pign.*

i) *L. 11. C. eod.*

k) *L. 7. C. eod.*

l) *L. 4. C. eod. L. fin. §. 1. C. de iure domin.*

ferit, ter repeti debet. *m*) Quarto, vt adhibeantur testes, *n*) quorum tamen praesentiam alii ad melius tantum esse et probationis commodum pertinere contendunt. *o*) Quinto, vt biennium sit elapsum, quod ad luendum pignus debitori permittitur. *p*) Sexto denique, vt pignus publice proscribatur, s. in loco publico celebriori indicetur, rem esse venalem. *q*) Haud tamen sub hasta fiat necesse est. *r*) Quod si hoc modo recte atque ordine distracta sunt atque tradita, iustum plerumque eorum dominium in emtorem transferatur, *s*) nec debitor postea creditori, quod debuit, pretium offerens illa euincere potest. *t*) Moribus hodiernis in distractione pignorum dispositionem Iuris Romani eatenus obtinere credimus, quatenus illi per leges expressas non est derogatum. Biennii tamen expectatio eo magis cessabit, quo magis adhuc sub iudice lis est, anne biennium illud ad eum solummodo casum pertinuerit, si creditor ipse Ius dominii voluerit impetrare: Nimis enim dure cum creditore agi, ait BRUNNEMANNVS, *u*) si post moram debitoris integrum biennium expectare, et hoc durante tempore absque fructibus pignus retinere inuitus cogetur. *x*) Circa spatium, intra quod trina

m) L. 4. D. de pignor. act. conf. Paul. Rec. sent. L. 2. T. 5. §. 1.

n) L. 18. D. de adm. tut. L. 4. C. de distr. pign.

o) conf. REITER. de alienat. P. 2. c. 19. sect. 4.

p) p. L. fin. §. 1. C. de I. domin. L. 4. C. de distr. pign.

q) conf. ILL. BOEHMER. ad Tit. D. de distr. pign. STRYCK. *vs. mod.* b. t. HOTTOMANNVS. ad Tit. D. et C. de pign. Tit. V. p. m. 88. edit. Basfl. 1586.

r) v. HVBER. ad Tit. D. de distr. pign. FRID. GERDESIVS, Tr. de pign. f. 2. §. 19. in opp. T. 2.

s) L. 18. C. de distr. pign. L. 4. C. de pignor. act.

t) L. 1. 2. C. si ant. cred. pign. vendid.

u) ad L. fin. C. de I. domin. impetr.

x) conf. STRYCK. *vs. mod.* ad Tit. D. de distr. pign. §. 7.

nulla autoritate Praesidis praecedente facta fuerit, hanc ratam haberi iura non concedunt, sed quod frustra gestum est, reuocatur, cum indemnitati tributorum omnibus modis debeat consuli. Tertio denique fiat illa necesse est ab his, quibus periculum exactionis tributorum imminet. *i)* Quae venditio his sollemnibus celebrata perpetuam habet firmitatem, *k)* et reuocari non debet, licet prior dominus pretium offerat. *l)*

§. XII.

Statuta etiam interdum praeter ea, quae iure communi requiruntur, alia adhuc in Emtionibus venditionibus adhibere iubent sollemnia. *m)* Exemplum praebent Budissinensis ciuitatis iura, quae venditiones domuum et rerum immobilium, pro validis haud agnoscunt, nisi obseruatis certis quibusdam requisitis et sollemnibus. Primo enim emtor esse debet in numerum ciuium allectus, (er muß Bürger Recht genießen,) *n)* deinde tenetur venditor dominium suum resignare, (er muß es vor gehegter Hand aufnehmen). Porro pretii solutio intra annum et diem promittenda; Quarto duo fideiussores, iique ciues, qui possessiones habent, quique contractum emtionis simul subsignarunt, sunt constituendi, de euictione praestanda cauentes, et quinto denique ipsum instrumentum Actis publicis (dem Kauff-Buche,) iubetur inferi. Ad sollemnia haec atten-

i) L. 2. C. eod. conf. BRUNNEMANN. ad all. tit. C.

k) L. 1. C. h. r.

l) L. 2. C. si antiqu. credit.

m) Varia etiam desiderat ius statut. Francof. in Reform. P. 2. tit. 2. §. 16

n) Hoc Requisitum etiam secundum aliorum locorum statuta obtinet. conf. KEMMERICH. diss. de facult. alien. et acquir. conf. l. vn. C. non licere habitat. metropolitae.

attendenda et Forenses ibidem contrahentes sub poena nullitatis obligari, notat praecudiciisque firmat CARPZOV. o) alias pronunciarum solet; daß der Kauff, aus Mangel der darzu gehöriqen Sollemnitaeten, nicht beständig, siquidem circa actus sollemnia statuta et consuetudines locorum, vbi ille celebratur attendenda, nec latum vnguem ab iis recedendi facultas supereft. p)

§. XIII.

Haecenus de priuatarum venditionum egimus sollemnibus; sed et publicis, quae sub hasta fiebant, et quibus praefertim pignora publica distrahi moris erat, sua sunt sollemnia, a legibus tam Romanis, quam Germanicis, praescripta. Quoad priora illud imprimis exinde apparet, quod in Codice Iuris Iustiniani plus simplici vice sollemnis venditionis nomen ipsi tribuatur. Requirebantur vero in hac Fiscali venditione, Proscriptio, Autoritas Procuratoris Fisci, Hasta, Praeco, Quaestor, Addictio. Proscriptionis iam CICERO q) meminit, qui possessiones venales et proscriptas refert. Erat autem proscribere Programmata in tabula publica affixo rem venalem publice proponere, simulque auctiois futurae dies, leges, conditiones indicare. r) Fiebant hae proscriptiones eodem CICERONE teste s) in celeberrimis vrbis locis. Qui mos nec Iustiniani aeuo defuisse videtur, qui itidem in celeberrimis regiae vrbis locis res proponi iubet. Ipsae deinde

D 2 hae

o) L. V. Resp. l. n. 8.

p) v. L. 6. de Euicf. conf. WILDVOGEL, Diff. de statut. Badißmens. collat. cum l. ciu. et Saxon. comm. §. 59. inf. B. HOFFMANNI script. Rev. Lusat. T. III.

q) de l. Agrar. Id. L. III. de offic. ibi: aedes proscriptis, vendidit.

r) l. 7. C. de bonis proscr. conf. BRISSON. de Formul. L. VI.

s) pro Quint. c. 4. §. 6. ad d. PLIN. L. VII. epist. 27.

haec venditiones peragendaerant in loco publico, vti Romae olim in foro apud Argentarios. *t*) In iis necessaria erat Procuratoris Fisci praesentia, *u*) qui etiam Rationalis, *x*) item Patronus et Aduocatus Fisci in lure passim appellari solet, et res fisci administrabat ac debita exigebat. *y*) Haud minoris quoque momenti erat hastae sollemnitas, *z*) quippe quae abesse plane non poterat. Hastam enim in foro positam praecipuum venditionis publicae signum fuisse, iam FESTVS, *a*) antiquissimus Latinae linguae interpres, autor est, cui omnia, quae publice veniebant, subiiciebantur, idque non modo in honorem Romuli, cui hastae usus maxime familiaris fuerat, sed ideo quoque factum esse patet, vt hoc tutissimo Iuris Gentium insigni plures allicerentur licitatores. *b*) Hastae Praeconem olim addidisse, pretia oblata enunciantem ex CICERONE *c*) et veteri HORATII Interprete *d*) aliisque Romanorum Scriptorum locis edocemur. Erant autem Praecones personae publicae, statu ingenuae, quibus Romani veteres, quoties populo publice quid renunciandum esset, vtebantur. *e*) Clausulam denique huic negotio imponebat Adjudicatio, siue Addictio rei emtae per iudicis sententiam. Hisce sollemnibus alii Interpretum addunt Quaestoris praesentiam

t) L. 18. D. de Petit. haered. L. 8. D. de solut. CORN. VAN ECK princip. Iur. T. II. p. 439.

u) L. 1. C. de fil. et iur. hastae.

x) L. 4. C. eod.

y) ILL. HEINECC. Antiqu. L. 1. T. 25. §. 22. et VAN BYNCKERSHOECK obs. I. R. L. II. c. 20. *z*) l. 1. 2. 3. C. eod.

a) v. *Hasta*.

b) RHODIGIN. lect. antiq. L. XXI. c. 16. 17. conf. ROSIN. Antiqu. L. III. c. 2.

c) Orat. pro Quinct. Id. in Philipp. 2. verb. *Quis hastam illius venditionis vidit, quis vocem praekonis audiuit.*

d) in Sat. VI. L. 1. v. si praeco. add. BRISSON. de formul. L. VI.

e) V. SIGON. de Act. I. pop. R. L. 2. c. 15.

sentiam et auctoritatem, *f*) nec non vt rerum distractarum pretia ab Argentariis in tabulas redigerentur. *g*) Sine haestae sollempnitate Iure Romano Fiscus nihil vendere poterat, sed eius venditio ea neglecta rescindebatur, *h*) cum seruandis haud seruatis mala fides praesumeretur. *i*) Hodie haec subhaestationis sollempnia pro Iurium et statutorum localium diuersitate variant, cum istae venditiones publicae ab illis formam accipiant, quae princeps pro lubitu augere potest ac diminuere. Iam olim iudiciales pignorum venditiones Germanorum moribus certis sollempnibus solebant peragi, quae exhibet *I. Prou. Sax. L. 1. art. 70. j. Glossa ad I. Municip. art. 20.* Ius Saxonicum nouissimum varia in venditione publica desiderat requisita. Haec vero pro rerum illa distrahendarum varietate vel Auctionis vel Subhaestationis nomine venit. Illa circa res mobiles obtinet, haec vero circa immobilia. In vtraque vero quinam modus procedendi, quae obseruanda sollempnia, non rectius quam ex ipsis legibus addisces: Secundum has enim alia negotium praecedunt; alia ipsum actum concomitantur. Auctionem itaque rerum mobilium praecedit, iuxta tenorem *Ord. Pr. Sax. ad Rec. T. XXXIX. §. 9.* adcurata a iudice facta earum consignatio et aestimatio siue taxatio, nec non certi ad auctionem suscipiendam diei constitutio et publica eius promulgatio. Ipsam vero publicam proclamationem siue Auctionem hunc in modum legitimus praescriptam: Um die zur Auction angesehre Zeit aber, wird durch eine Gerichts-Person, oder dazu verpflichteten Auctionatorem ein Stück nach dem andern ausgerufen, und

D 3 mit

f) GOTHOF. ad Tit. C. de Fid. et I. haestae.

g) l. 88 D. de solut. conf. MATTH. in Tr. de Auction. CORN. VAN ECK. Pr. I. Tit. D. de Empt. Vend.

h) l. 12. C. de F. et I. haestae. l. 16. C. de Resc. Vend.

i) ALCIAT. III. Praef. 13.

mit dem höchsten Preiß zum ersten, andern, und dritten mahle proclamirt, auch, wann inzwischen weiter niemand licitirt, so gleich nach dem dritten Ruffen zugeschlagen. Subhastationem vero quod attinet, per quam hic intelligimus necessariam, quae ex Legis praecepto et iudicis decreto fit, ea item non nisi seruatis seruandis valet. Quare primo praemittenda est consignatio rerum ad immobilia pertinentium, haetae subiiciendarum, rerumque ad inuentarium spectantium. k) Hanc consignationem sequitur Programma subhastationis eo fine, vt ad omnium quorum interest, notitiam subhastatio perueniat, propositum, idque in loco publico intra certum tempus, quod ad minimum octo includit septimanas, affigendum est. Insuper quoque in vrbibus illud Programma tribus vicibus, singulis nimirum quaterdenis publice iubetur proclamari. Cum tamen dubium esset, vtrum haec dispositio ad Feuda quoque sit extendenda, Serenissimus Legislator per interpretationem authenticam negatiue respondit, in Rescripto peculiari ad Dicasteria a Domino Praefide mihi communicato, quod sequentis tenoris:

Friedrich August, König und Churfürst, 2c.

Hochgelahrte 2c. Nachdem bey Subhastation des Guttes M. sich wegen der in Unserer Erläuterten und verbesserten Proceß-Ordnung, erwehnten Ausruffung von 14. Tagen zu 14. Tagen, Zweifel ereignet, und Wir, daß solche von den Ritter-Güthern nicht zu verstehen, nach der Beilage, sub A. decidiret. Als habet ihr auch eures Urthes, euch künfftig im Sprechen darnach zu achten.

k) *Quaenam attendenda sint sollemnia si bona Feudalia sub hasta veniant exponit all. Ord. Rec. §. 11. et 13.*

ten. Daran ꝛ. Datum Dresden den 24. Maji Anno 1725.

Christian Heinrich Dienster,
A. C. Hahn, S.

A.

Friedrich August, König in Pohlen, Churfürst
zu Sachsen ꝛ.

Bester Rath und Liebe getreue; Aus der Innlage erschet, ihr mit mehrern, was an Uns Fr. S. Tr. wegen der bey der Subhastation des Ritter-Guthes M. unterlassenen Ausruffung abermahls anhero gelangen laßen und mit Beyfügung einiger aus Unfern Dicasteriis zu Wittenberg und Leipzig erhaltenen Informaten allergerohsamst gebethen; Nachdem Wir am 10. April leztlin in der G. Subhastation Sache, die den Amtmann, daß die öffentliche Ausruffung, als welche bey den Ritter-Güthern, außer was in termino licitationis nach der erläuterten Proceß-Ordnung *ad Tit. 39. §. 15.* in der Amts-Stube geschicht, gar nicht erfordert wird, anbefohlen, und es dabey des von dem von Tr. beschehenen Anführens ungeachtet, nachmahls bewenden laßen, auch an Unsere Schöppen-Stühle und Juristen-Facultaten zu Leipzig und Wittenberg bereits deswegen das nöthige verordnet, Als begehren Wir hiermit, ihr wollet obangeregten Rescript gehöhrig nachleben, und Supplicanten dessen also bedeuten. Daran ꝛ. Datum Dresden am 24. Maii 1725.

Qua ratione vero in pagis hae patentes literae sint promulgandae, docet *Ord. Rec. ad T. XXXIX. §. 12.* In ipso termino subhastationi praefixo, per *Ord. Rec.* hora audita X. bona cum potiore

potiore pretio in loco iudicii publice edici, et hora meridiana audita illi, qui alias licitatus superauerat, addici solebant. Attamen cum a callidis hominibus huius legis dispositio ita inuenteretur, vt ante campanae sonitum, aut terminum praeterlapsum otiosi quasi et aliud agentes assiderent, instante vero tempore demum assurgerent, et vnus alteri, quo vltimum et maximum obtineret licitum, insidiaretur, varia inde enascebantur incommoda, ita, vt saepius incertum dubiumque videretur, quis licitantium fuerit vltimus. Quare et hisce fraudibus occurrere et malo exinde oriundo mederi statuit Serenissimus ac Potentissimus Legislator Saxonicus per *Mand. nouiss. de an. 1732. sub d. Warschau den 26. Aug.* in tantum mutando dispositionem *Ord. Rec.*, vt hora demum meridiana audita fundum cum summo licito iterum proclamari iubeat, simulque rerum immobilium emtoribus de pretio cum caeteris aemulis certandi, auctoris ritu, facultatem concedat. Formula, quam in proclamando all. Mandatum praescripsit, tribus distinctis interuallis enunciata, omnibusque, qui adsunt, conticescentibus ille, qui pinguisssimam obrulit conditionem, signo a Praecone dato victor abire, illique res, quae voci praekonis subiecta erat, addici solet per verba clara all. Mandati Regii. Omissio vel neglecto vno alteroue horum sollemnium venditiones publicae haud subsistunt, sed ipso iure nullae sunt, iis vero rite obseruatis perpetuo illae firmae habentur omnemque conquerendi causam excludunt. Quare ob publicam hactenus fidem nec laesio ultra dimidium eas infringere poterit, quantum repugnet alii. 1)

§. XIV.

1) *conspirat. ORD. POLIT. MAGDEB. de a. 1688. c. 22. §. 12.*

§. XIV.

Coronidis loco addimus, quod Iura Germanorum in quorumcunque bonorum immobilium Domini translatione sollempnem a venditore in iudicio factam voluntatis suae declarationem requirant, quae vulgo Resignatio iudicialis audit. Huius sollempnitatis originem, si non ex antiquissimis Ripuariorum Legibus, *m*) ad minimum tamen ex iure prouinciali Saxonico, *n*) et Sueuico, *o*) nec non iure Municipali, *p*) (cum quibus etiam ius Lubecense *q*) conspirat) repeti posse credimus. Neque hodie illa obsoleta omnino est et antiquata: Viget enim adhuc et obseruatur in omnibus regionibus, quae antiqua Iura Saxonica retinuerunt, vel Iure Lubecensi viuunt. Forma tamen illius pro legum diuersitate variat. Iure Lubecensi illa absolvitur; Cessione siue Abdicacione, et Inscriptione in catastrum publicum publica autoritate expedita. Ius autem Saxonice Electorale et quidem Decis. LXI. requirit primo Renunciationem domini a venditore coram Magistratu competente, et quidem in pleno eius confesso, faciendam, deinde Inuestituram de re emta nouo possessori a Iudice concedendam. Neglecta haec Resignationis sollempnitas, quamuis ipsum venditionis negotium non annihilat, nihilominus tamen domini translationem impedit, non obstante traditione extraiudiciali. Hinc emtori etiam omnes domini effectus denegantur et, si res duobus vendita, illi tantum cedit, cui

E tradi-

m) vid. BALVZ. capit. T. I. p. 43. conf. VADIANVS. L. 1. de Colleg. et Monast. ap. GOLDAST. T. III. Script. Rer. Alem. edit. noui. p. 17.

n) L. I. art. 8. 33. ibique Glossa Germ. it. Art. 52. 59.

o) cap. 508.

p) art. 20.

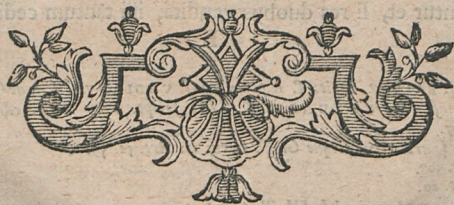
q) conf. MEVIUS ad L. III. T. 3. art. 1. 7.

traditio a venditore iudicialiter ita facta. r) Denique praetermittendum non videtur, quod Dd. nonnulli hanc iudicialem resignationem ex antiquo Iure Quiritario et Mancipatione, de qua supra a nobis dictum, deducere ac deriuare allaborent, quamuis infelici, vt putamus, successu, cum iam olim ab ipso Imperatore Iustiniano haec fuerint immutata imo Mancipationis et Resignationis sollemnia toto, vt dicimus, coelo a se inuicem distent. Sane Resignationis in Germania vsu longe antiquior est vsu et receptione Iuris Iustiniani. Cessat tamen hodie resignationis sollemnitas in Electoratu Saxoniae per Ord. Rec. ad Tit. XXXIX. §. 18. in praedijs sub hasta venditis subsecuta adiudicatione iudiciali, quae hic resignationis vices sustinet. Annotasse denique non pigebit, quod resignationi huic analogum quid in Belgio obtineat, vbi nimirum ex huius prouinciae legibus professio apud populum aut Magistratum et in Acta publica relatio requiruntur GROTIO, s) VOETIOQUE r) testibus.

r) v. KLIN. *Diss. de Resignat. iudic.* §. 32.

s) de I. B. et P. L. II. c. 6. §. 1.

r) ad D. L. XVIII. T. 16. n. 6, p. 814.

NOBILISSIMO DOCTISSIMOQVE
DOMINO RESPONDENTI
D. FERDIN. AVGVST. HOMMEL
SALVTEM.

 *Ecipe ergo a me Tuum
hoc, quod Marte pro-
prio conscripsisti spe-
cimen. Neque enim
in eligendo themate, neque in eo-
dem elaborando meo vsus es consi-
lio, sed iam tum conscriptam disser-
tationem mihi exhibuisti. Pauca
addidi, cetera, vt nosti, illibata re-
liqui, cum optime intelligerem, quam
pessime saepe cohaereant aliorum
E 2 plac-*

placitis interpolatae doctrinae. Et
quamuis dissimulare nequeam esse
quaedam adhuc, quae, si mihi con-
creditus fuisset hic labor, aliter forte
ordinassem; tamen cum incognita
mibi non sit Tua in disputando
dexteritas, certo confido fore, ut
cuncta haec masculo defensurus
sis animo. Probo igitur institutum,
laudo conatus Tuos, qui eruditionis
editurus specimen proprii ingenii
neruos intendere, quam aliorum ope-
ra uti maluisti. Egregie desuda-
sti in elaborando hoc themate, nihil
quod

quod ad argumentum tuum ornandum perpoliendumue facere videbatur praetermittendo, Tuamque in Iure et quavis arte liberali haustam doctrinam prodidisti insigniter. Sed praecone non indiges, nec laudes Tua patitur modestia; quamobrem nihil mihi reliquum esse sentio, quam ut abiturum ex Academia nostra meditantem exanthlato nunc labores animus gratuler, patriamque Tuam et bonos omnes optima quaeque de Te sperare iubeam. Dab. Lips. IX. Kal. Sept. c1o Iccc XXXVII.

* * *

quod ad argumentum tuum ordinat
dant perhibendum facte videtur
tu praetermittendo, Tunc in hunc
et quibus ante libere possunt
Civitas praescripta signatur. Sed
procurator non videtur, ante hunc
Tunc patitur modeste, quomodo
videtur nisi respiciam esse sentio, quomodo
et videtur et videtur hunc modum
tanti exemplaribus hunc laboris an-
nua gratia, quomodo Tunc
et bonis curis optima quomodo de
Tunc hunc hunc. Tunc. Tunc.
IX. Kal. Sep. cis. Inc. XX. VII.

* * *

Leipzig, Diss., 1737 A-C

VD 18

ULB Halle

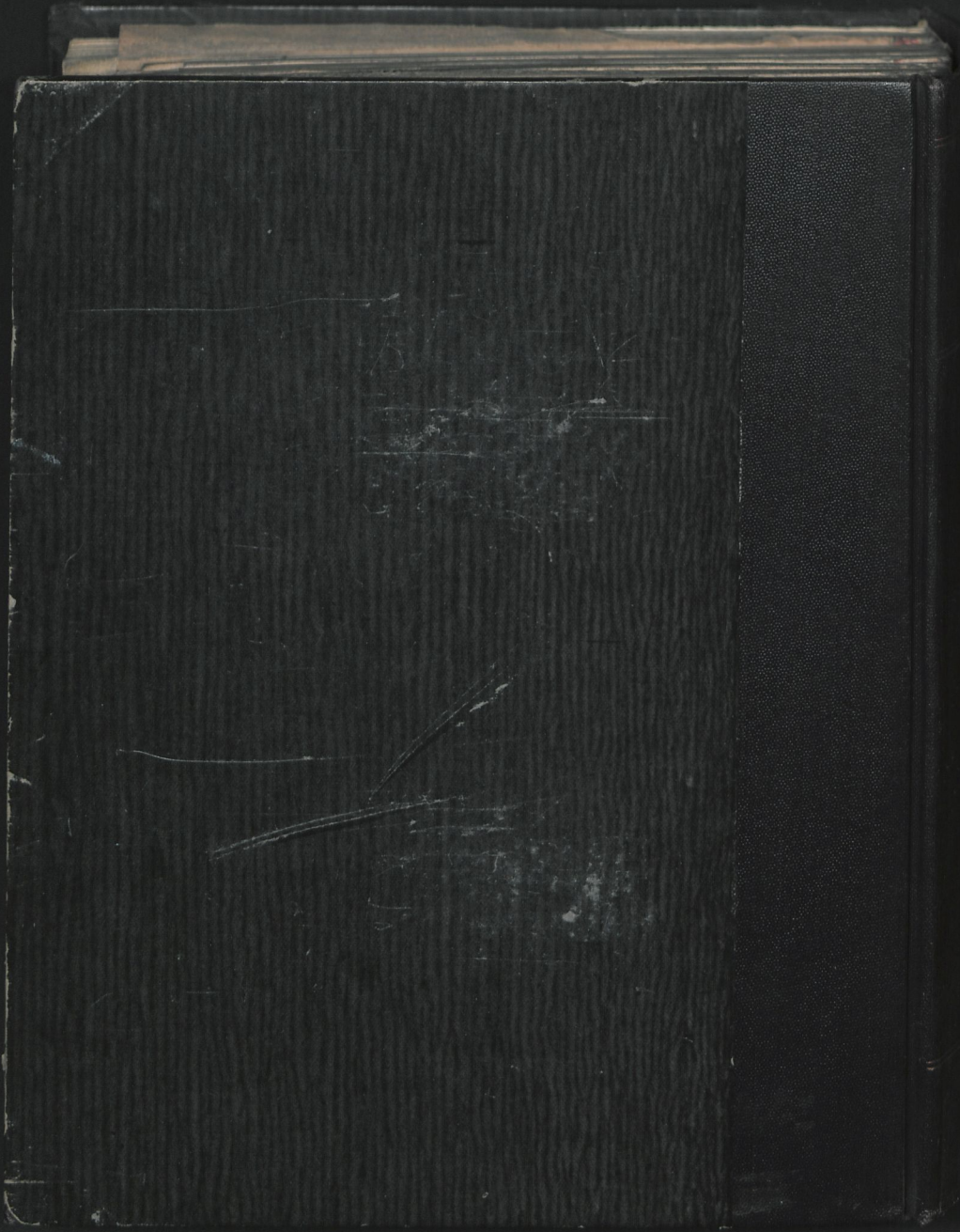
007 541 872

3

SB

90
1737,8

Q. D. E. V.
ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS
CONSENSV
DE
SOLLEMNIBVS VENDITIONVM
PRAESIDE
DN. D. FERDIN. AVGVSTO HOMMELIO,
DE V. S. ET R. I. P. P. ORDIN. ET FACVLT. IVRID. ASSESS.
PRAECEPTORE SVMMOPERE COLENDO
DISSERET
A. ET R.
IOANNES AVGVSTVS SOHR,
GORL. LVSAT.

LIPSAE D. XXIX. AVG. AN. M DCC XXXVII.

LITERIS IOAN. CHRISTIANI LANGENHEMII.